

Stenungsunds kommun

kommun@stenungsund.se

Rektorer vid Nösnäsgymnasiet

martin.carbe@stenungsund.se

gunilla.forssell@stenungsund.se

kjell.hemmingsson@stenungsund.se

magnus.fagerstrom@stenungsund.se

Beslut för gymnasieskola

efter tillsyn i Nösnäsgymnasiet
i Stenungsunds kommun

Tillsyn i Nösnäsgymnasiet

Skolinspektionen genomför tillsyn i Stenungsunds kommun under våren och hösten 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Nösnäsgymnasiet besöktes av Skolinspektionen mellan den 22 september och den 6 november 2014.

Fakta om skolenheten

Nösnäsgymnasiet är Stenungsunds kommun enda kommunala gymnasieskola. Sammantaget har Nösnäsgymnasiet 1045 elever och erbjuder utbildning på tretton nationella program. Utöver detta erbjuds utbildning på fyra introduktionsprogram samt gymnasiesärskolan. Nösnäsgymnasiet är enligt huvudmannen uppdelad i fyra skolenheter, benämnda Nösnäsgymnasiet 1-4, med varsin rektor, en uppdelning som är ny för läsåret. Vid tillfället för besöket var skolenhet 2 utan rektor och enhetens program fördelades mellan de tre övriga rektorerna. Lärlingsutbildningen fanns dock kvar på Nösnäsgymnasiet 2 vilken leddes av en vikarierande rektor.

De utbildningar Nösnäsgymnasiet erbjuder fördelar sig på skolenheterna enligt följande:

Nösnäsgymnasiet 1

Introduktionsprogram

- preparandutbildning
- yrkesintroduktion
- individuellt alternativ
- språkintröduktion

Ekonomiprogrammet med inriktningarna

- ekonomi
- juridik

Gymnasiesärskola med följande nationella program

- programmet för fordonsvård och godshantering
- programmet för fastighet, anläggning och byggnation
- programmet för administration, handel och varuhantering (lärling)
- programmet för hälsa, vård och omsorg (lärling)

Antal elever 241

Nösnäsgymnasiet 2

Barn- och fritidsprogrammet med inriktningarna

- fritid och hälsa
- pedagogiskt arbete

Bygg- och anläggningsprogrammet med inriktningen

- husbyggnad

El- och energiprogrammet med inriktningarna

- dator- och kommunikationsteknik
- elteknik

Lärlingsutbildning inom

- bygg- och anläggningsprogrammet
- fordons- och transportprogrammet
- handels- och administrationsprogrammet
- VVS- och fastighetsprogrammet
- vård- och omsorgsprogrammet.

Antal elever 149

Nösnäsgymnasiet 3

Fordons- och transportprogrammet med inriktningarna

- karosseri och lackering
- personbil

Industri tekniska programmet med inriktningarna

- driftsäkerhet och underhåll
- processteknik
- produkt och maskinteknik
- svetsteknik

Naturvetenskapsprogrammet med inriktningarna

- naturvetenskap
- naturvetenskap och samhälle

Teknikprogrammet med inriktningarna

- design- och produktutveckling
- informations- och medieteknik
- produktionsteknik
- teknikvetenskap

Antal elever 353

Nösnäsgymnasiet 4

Estetiska programmet med inriktningarna

- bild och formgivning
- musik
- teater

Handels- och administrationsprogrammet med inriktningarna

- administrativ service
- handel och service

Hotell- och turismprogrammet med inriktningen

- turism och resor

Samhällsvetenskapsprogrammet med inriktningarna

- beteendevetenskap
- medier, information- och kommunikation
- samhällsvetenskap

Antal elever 302

Kunskapsresultat

Det finns ingen nationell uppföljningsstatistik över kunskapsresultaten att tillgå för de fyra skolenheterna på Nösnäsgymnasiet. Den statistik som finns omfattar resultaten för delar av skolenheterna. Denna statistik visar endast 382 av Nösnäsgymnasiets cirka 1000 elever. I den elevgruppen ingår elever från barn- och fritidsprogrammet, bygg- och anläggningsprogrammet, ekonomiprogrammet, el- och energiprogrammet, fordons- och transportprogrammet, handels- och administrationsprogrammet, hantverksprogrammet, introduktionsprogrammen, VVS- och fastighetsprogrammet samt vård- och omsorgsprogrammet.

Enligt Skolverkets nationella statistik var den genomsnittliga betygspoängen 13,3 för de elever som avslutade sin utbildning på Nösnäsgymnasiet våren 2013. Betygspoängen är något lägre än i riket som helhet (14,0), men ungefär i samma nivå som tidigare år under den senaste treårsperioden. Av statistiken framgår vidare att det föreligger en skillnad i betyg mellan kvinnor och män (13,9 respektive 12,9). Denna differens är något mindre än för riket i övrigt. Andelen elever som fullföljt utbildningen inom fyra år var för hela Nösnäsgymnasiet 77 procent våren 2013. Detta är något lägre än tidigare år men i nivå med genomsnittet i riket.

Uppdelat på program visar den nationella statistiken att den genomsnittliga betygspoängen våren 2013 för eleverna som avslutade sin utbildning på följande program var:

Barn- och fritidsprogrammet 12,4 (riket 12,7)

Byggprogrammet 11,8 (riket 12,2)

Elprogrammet 12,5 (riket 12,3)

Fordonsprogrammet 11,9 (riket 11,5)

Handel- och administrationsprogrammet 11,8 (riket 12,9)

Industriprogrammet 11,9 (riket 12,8)

Naturvetenskapsprogrammet 16,2 (riket 16,0)

Samhällsvetenskapsprogrammet 13,7 (riket 14,7)

Teknikprogrammet 13,3 (riket 14,9)

Energiprogrammet, hantverksprogrammet, hotell- och restaurangprogrammet, medieprogrammet och omvårdnadsprogrammet redovisas inte på grund av för få elever.

Resultatet för Nösnäsgymnasiet som helhet har sjunkit från 14,0 till 13,2 i genomsnittligt betygspoäng de senaste fem åren. Motsvarande siffror för andelen behöriga till universitet och högskola har under samma tid sjunkit från 91 procent till 83 procent.

Det finns inte någon sammanställning av resultaten på nationella ämnesprov och därmed heller ingen jämförelse av resultaten på nationella ämnesprov och satta betyg.

Några resultat från gymnasiesärskolan redovisas inte nationellt inte heller redovisar kommunens några resultat från gymnasiesärskolan.

Helhetsbedömning

Inför Skolinspektionens tillsyn har huvudmannen uppgett att Nösnäsgymnasiet består av fyra skolenheter. Skolinspektionen bedömer att verksamheten vid Nösnäsgymnasiet i allt väsentligt bedrivs som en skolenhet som leds av fyra rektorer. Ledningsorganisationen av Nösnäsgymnasiet överensstämmer därmed inte med bestämmelserna i skollagen som anger att det på en skolenhet endast ska finnas en person som är skolenhetens rektor. Den uppdelning huvudmannen gjort av skolan på fyra skolenheter har inte genomförts konsekvent så att rektorerna kan besluta om sin skolenhets inre organisation och i övrigt fatta de beslut och ta det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i skollagen eller andra författningar.

Skolan är inne i en pågående process där målsättningen är att de fyra skolenheterna ska stå fria från varandra. En anledning till att dela upp skolan på olika skolenheter har bland annat varit att ge rektorerna en större kontroll över eko-

nomin. Vid tiden för Skolinspektionens tillsyn har skolenheterna dock inte fullt ut egna budgetar, enligt rektorerna.

Att Nösnäsgymnasiets organisation är oklar får konsekvenser för bland annat det systematiska kvalitetsarbetet och arbetet med bedömning och betygssättning. Det finns till exempel ingen samlad bild av elevernas kunskapsresultat annat än resultaten i ämnena matematik och svenska. Enligt de verksamhetsredogörelser som Nösnäsgymnasiets rektorer skickat in till Skolinspektionen inför tillsynen ska varje kurs utvärderas av eleverna, men intervjuer med såväl elever, lärare som rektorerna visar att så inte sker. Det finns inte heller några sammanställda resultat för respektive skolenhet som kan utgöra grund för analys av undervisningen i syfte att utveckla utbildningen. Tillsynen visar även på andra brister i Nösnäsgymnasiets arbete som har betydelse för måluppfyllelsen.

Nösnäsgymnasiet har inte klargjort målen i utbildningen tillräckligt väl för eleverna. Lärarna samverkar inte i tillräcklig omfattning i arbetet med att nå utbildningens mål och samverkan med arbetslivet och samhället i övrigt behöver utvecklas. Alla elever ges inte heller den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt. Betygssättningen på Nösnäsgymnasiet sker inte heller i enlighet med författningarnas krav. Tillsynen visar bland annat att elevernas kunskaper inte alltid kopplas till kunskapskraven och att det finns lärare som inte använder all tillgänglig information vid betygssättningen.

Det har vid tillfället för tillsynen inte framkommit annat än att eleverna på Nösnäsgymnasiet känner sig trygga i sin skolmiljö, något som också stöds av såväl rektorer som lärare och övrig personal. Vid tillsynen har det dock framkommit att det finns elever som upplever sig kränkta av lärare. Nösnäsgymnasiet brister i sitt arbete att förebygga och förhindra kränkningar i detta avseende och måste omedelbart se till att ingen elev kränks av någon lärare.

Huvudmannen och rektor måste se till att arbetet med särskilt stöd fungerar på Nösnäsgymnasiet. Rektor måste se till att utredningar av elevers särskilda stödbehov inte fördröjs och att elever ges det särskilda stöd de behöver och har rätt till. Rektor måste också se till att Nösnäsgymnasiets åtgärdsprogram uppfyller skollagens krav vilket har betydelse för enskilda elevers möjligheter att nå målen.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på områden som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra kommunens måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut:

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stenungsunds kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna vad gäller påtalade brister under avsnitten Trygghet och studiero ska senast den 20 januari 2015 redovisas för Skolinspektionen. Övriga vidtagna åtgärder ska senast den 5 mars 2015 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Stenungsunds kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Rektor och lärarna ska klargöra för eleverna vilka mål utbildningen har.
- Lärarna ska samverka i arbetet med att nå utbildningens mål.
- Skolan ska samverka med arbetslivet och samhället i övrigt.
- Lärarna ska ge elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna informeras om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen och det är rektorn som ansvarar för att sådan information lämnas. Av läroplanen framgår att elevernas möjligheter att utöva inflytande på utbildningen och att ta ansvar för studieresultaten förutsätter att skolan för eleverna klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har. Av skollagen framgår det att för varje nationellt program i gymnasieskolan ska finnas examensmål som innehåller mål för programmet. Enligt förarbetena (prop. 2008/09:199 s. 117) ska examensmålen ligga till grund för planeringen av utbildningen och undervisningen från elevens första dag på programmet. Examensmålen ska styra utbildningen och gymnasiearbetets utformning och innehåll. Av skollagen framgår det vidare att det i utbildningen ska tas hänsyn till elevers olika behov. Elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och för sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Av läroplanen framgår att läraren har ett särskilt ansvar för att organisera och genomföra arbetet så att eleven

utvecklas efter sina egna förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. Läraren ska utgå ifrån elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Av läroplanen framgår att läraren ska samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen. Vidare ska läraren, enligt läroplanen, organisera och genomföra arbetet så att eleverna får möjlighet att arbeta ämnesövergripande. Enligt läroplanen ska skolan eftersträva ett bra samarbete med arbetslivet, vilket är viktigt för all utbildning inom gymnasieskolan.

De elever som Skolinspektionen intervjuat i samband med tillsynen uppger att de får skriftlig information om syfte, mål och krav i samband med att terminen påbörjas. Informationen läggs även på skolans digitala lärplattform. Utöver den skriftliga och ibland muntliga genomgången vid läsårsstarten är det väldigt olika hur lärarna anknyter till kunskapskrav och mål, uppger eleverna. I vissa fall sätter de igång med arbetet varefter kraven utkristalliseras efterhand som kursen fortlöper. I andra fall anknyter läraren relativt ofta till åtminstone kunskapskraven. Det är inte så att det följer med olika program i vilken omfattning målen hålls levande. Elever från skolans alla enheter anser att det mer beror på vilken lärare de har än vilket program de går. Eleverna uttrycker att de oftast kan fråga sin lärare om de undrar hur de blir bedömda.

Av intervjuer med elever framgår att de inte har kännedom om de examensmål som ska ligga till grund för planeringen av utbildningen och undervisningen. De flesta eleverna säger sig inte känna till begreppet eller att lärarna skulle ha pratat om dessa. Eleverna uppger att lärarna istället fokuserar på ämnesplanerna i sin undervisning samt att det varierar mellan lärarna hur pass noga de går igenom detta. Till viss del bekräftas detta av lärarna, som uppger att de i första hand använder tid till att tala om mål i ämnesplanerna och framför allt kunskapskrav och betygskriterier då detta efterfrågas mer. Några lärare anser att det är svårt med examensmålen när man arbetar samtidigt på många olika program som vissa lärare gör. "Det är väl först i samband med gymnasiearbetet som examensmålen blir aktuella för eleverna och det är svårt nog att få ner kursmålen till en begriplig nivå", uttrycker en av lärarna. Enligt samtliga rektorer förväntar de sig att lärarna dels utgår från kunskapskraven och examensmålen när de planerar, dels håller detta levande för eleverna. Rektorerna är dock överens om att lärarna hanterar detta olika och att det är lärarberoende hur lärarna arbetar för att klargöra för elever vilka mål utbildningen har och hur aktivt examensmålen används i undervisningen. Rektorerna är också överens om att eleverna överlag inte känner till examensmålen.

När det gäller att arbeta tematiskt uppger lärarna att de planerar sina teman tillsammans i arbetslagen. Enligt eleverna förekommer det inte ofta att de gymnasiegemensamma ämnena är med. Enligt lärarna kan detta bero på att lärarna i de gymnasiegemensamma ämnena inte ingår i de gemensamma pla-

neringarna eftersom lärarna i dessa ämnen kan tillhöra andra arbetslag. De lärare som intervjuas uppger att det är lättare att samverka inom arbetslaget. Det finns exempel på både samverkan och så kallad infärgning där de programspecifika ämnena färgas in i de gymnasiegemensamma ämnena, men det är helt beroende på lärare och vilket arbetslag det gäller. Detta bekräftas av både lärare och elever vid intervjuerna. En lärare uttrycker det som att "det är så beroende på vilket arbetslag man finns i. Förra året var jag i ett arbetslag där ingen ville samverka alls, medan jag i år är i ett arbetslag där man är väldigt öppen för samverkan". För flera av de intervjuade eleverna sker infärgning endast sporadiskt. Eleverna ger uttryck för att de skulle önska sig flera inslag av infärgning i undervisningen. Enligt rektorerna finns det exempel på att samverkan förekommer genom bland annat ämnesövergripande undervisning men det är för få tillfällen och för beroende av lärare och arbetslag. Rektorerna säger att de vill att infärgningen ska bli tydligare men att de ser mest av detta där arbetslagen fungerar och mindre av det när verksamheten planeras utifrån ämneslag. Det finns också organisatoriska problem med små arbetslag där lärare som har gymnasiegemensamma ämnen inte är med.

Enligt de elever som inte har arbetsplatsförlagt lärande förekommer det i deras undervisning ingen eller väldigt lite samverkan med arbetslivet och samhället i övrigt. Under de perioder de deltar i UF (ungt företagande) förekommer en viss samverkan med de företag som är aktuella. I övrigt inskränker sig samverkan till några studiebesök. Lärare och rektorer bekräftar bilden av att samverkan med samhället fungerar bäst där det finns APL och att det inte är så utvecklat i övrigt.

Eleverna uppger att det finns vissa lärare som anpassar uppgifter och undervisningen efter elevernas individuella behov. Men det förekommer också att alla gör samma saker under lektionerna utan att lärarna gör någon anpassning. Enligt en elev "blir man utmanad i yrkesämnena. Yrkeslärarna pushar hela tiden, men även de andra lärarna som sitter i samma arbetslag är engagerade. Men däremot de lärare som tillhör andra arbetslag känns som de är längre ifrån oss och anpassar inte". Eleverna menar att lärarna planerar undervisningen för hela klassen utifrån de som har det svårt och då blir det för låg nivå för vissa. Detta är mest tydligt i de gymnasiegemensamma ämnena men finns även i andra ämnen. Lärarna håller till viss del med. Antalet elever och tiden gör att lärarna tenderar att glömma bort de duktiga eleverna eftersom de har så mycket att göra med de elever som behöver mycket anpassningar och stöd. Enligt rektorerna är lärarna och de olika arbetslagen olika bra på att anpassa och utmana.

Sammanfattningsvis visar utredningen att lärare och rektorer vid Nössebyggnasiet inte klargjort målen i utbildningen tillräckligt väl eftersom eleverna inte har kännedom om examensmålen i sina respektive program. Lärarna samver-

kar inte i tillräcklig omfattning i arbetet med att nå utbildningens mål och samverkan med arbetslivet och samhället i övrigt behöver utvecklas. Endast delar av gymnasiet har en utvecklad samverkan med övriga samhället. Tillsynen visar också att alla elever inte ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de ska kunna utvecklas så långt som möjligt. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

1 kap. 4§, 3 kap. 3 §, 4 kap. 14 § och 16 kap. 6 § skollagen

Förordning om examensmål för gymnasieskolans nationella program (SKOLFS 2010:14),

Lgy11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter samt Varje skolas utveckling och 2.1 Kunskaper

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Stenungsunds kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Eleverna ska ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.
- Vid skolenheten ska finnas ett eller flera forum för samråd med eleverna, vid vilka frågor av betydelse för utbildningen behandlas.

Motivering

Av skollagen framgår att eleverna ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Elever ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen. Vid varje skolenhet ska finnas ett eller flera forum för samråd med eleverna. Där ska sådana frågor behandlas som är viktiga för enhetens verksamhet och som kan ha betydelse för eleverna. Inom ramen för sådana forum ska eleverna informeras om förslag till beslut i sådana frågor som ska behandlas där och ges tillfälle att komma med synpunkter innan beslut fattas. Rektorn ansvarar för att det finns forum för samråd och för att informations och samrådsskyldigheten fullgörs. Av läroplanen framgår det vidare att skolans mål är att varje elev dels aktivt utövar inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan, dels utifrån demokratins principer vidareutvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former, dels stärker sin tilltro till den egna förmågan att själv och tillsammans med andra ta

initiativ, ta ansvar och påverka sina villkor. Enligt läroplanen ska läraren svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen.

Av intervjuer med elever, lärare och rektor framgår att det finns delade meningar om det finns ett elevråd på skolan eller inte. Flera av de intervjuade eleverna anser inte att det finns något elevråd. I några fall pratar eleverna om att det finns en elevkår, men säger att det inte är detsamma som ett elevråd. I de fall eleverna tror sig veta att det finns ett elevråd vet de inte om elevrådet träffar rektor och i så fall vilken rektor. Enligt rektorerna hade tidigare år det dåvarande elevrådet träffat med gymnasiechefen. Enligt rektorerna har elevrådsverksamheten inte varit så aktiv under senaste året men förhoppningar finns på ett nytt elevråd. Även rektorerna har sinsemellan olika syn på om det finns ett elevråd eller ej, eller om det som finns är en elevkår. Tanken är att det kommande elevrådet ska få underlag från de klassråd som ska genomföras regelbundet på gymnasieskolans olika program. Ett flertal elever anger dock vid intervjuerna att de aldrig har klassråd. Av intervjuer med elever och lärare framgår att kvaliteten på klassråden varierar hos de som har klassråd och att de sällan rör övergripande frågor av vikt för utbildningen. Några elever säger att de har klassråd och andra säger att klassråden avskaffats och att de nu har något som skolan kallar för programforum. En elev uttrycker det som att "programråden fungerar inte hos oss, det har varit svårt att få in det på schemat och det är oklart vad vi kan påverka". I ett annat fall har frågor kring mat och milersättning tagits upp och där har eleverna fått visst gehör för sina förslag/synpunkter anser elever och lärare. Inte alla elever känner till att det finns programråd och de som har programråd har också olika erfarenheter av hur det fungerar. Enligt lärarna kan bristen på formellt inflytande bero på bristen på befogenheter. Även rektorerna har olika sätt att lösa det formella inflytandet. Ingen av rektorerna har något elevråd för sin enhet. Istället finns i något fall ett pedagogiskt forum där rektor träffar representanter för varje klass och diskuterar skolutveckling.

I intervjuer med lärare och elever framkommer att arbete med elevinflytande inom ämnen och kurser hanteras olika beroende på ämne och lärare. Elever uppger att möjligheten att påverka beror dels av ämnet, där påverkan inte är möjlig i vissa ämnen, dels också av vilken lärare som undervisar. I något fall anser intervjuade elever att de har ett stort inflytande då de på elevernas initiativ har en sammankomst varje vecka där viktiga frågor kring undervisningen lyfts. Detta gällde dock bara det som tidigare kallades karaktärsämnen och inte de gymnasiegemensamma ämnena där de anser att de inte har något inflytande alls. Elevernas exempel på inflytande gäller oftast att de kan få vara med och bestämma hur något ska redovisas men aldrig vara med vid planeringen. Flera av de intervjuade lärarna håller med eleverna. Som exempel säger en av lärarna

att "i början av terminen får eleverna vara med och prioritera i vilken ordning de vill göra olika saker och ibland examinationssätt". Lärare säger också att inflytandet inte får ske i för stor omfattning så att eleverna börjar diskutera frågor som de inte kan ha inflytande över, som kursmål och liknade. Enligt rektorerna är de medvetna om att elevernas inflytande beror på vilket ämne och vilken lärare eleverna har. Flera av rektorerna menar att det är oklart för eleverna vilka möjligheter de har till inflytande. En av rektorerna säger också att "vi måste prata med eleverna om vad det är möjligt att ha inflytande över".

Utredningen visar att eleverna saknar ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll i flera ämnen. Av utredningen framgår också att Nösängsgymnasiet saknar forum för samråd med eleverna som behandlar frågor som är viktiga för enhetens verksamhet och som kan ha betydelse för eleverna samt där information om beslut kan ges och synpunkter på beslut lämnas. De forum som finns för dessa elevers inflytande är inte tillräckliga då det dels saknas för flera elevgrupper, dels inte tar upp den typ av frågor som ett forum ska behandla. Informations- och samrådsskyldigheten uppfylls därmed inte heller, vilket är rektors ansvar. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 9 § skollagen, Lgy 11 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

4 kap. 13 § skollagen

Trygghet och studiero

Bedömning

Stenungsunds kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Ordningsregler ska finnas och ska utarbetats under medverkan av eleverna och följas upp vid skolenheten.
- Vid skolenheten ska åtgärder genomföras för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.
- Personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling ska anmäla detta till rektorn.
- Signaler om kränkande behandling ska anmälas till huvudmannen.
- Det ska finnas en plan mot kränkande behandling för varje särskild verksamhet som anger de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling det aktuella året samt innehåller en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Motivering

Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Rektorn beslutar om ordningsregler.

Huvudmannen ska enligt skollagen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. Huvudmannen eller personalen får enligt skollagen inte utsätta en elev för kränkande behandling. En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Enligt skollagen ska huvudmannen även se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Rektorerna uppger att de ordningsregler som finns på skolan är framtagna för länge sedan och att de nu arbetar mer med förhållningssätt och att ordningsregler "kan tas fram i stunden" i klasserna mellan läraren och eleverna. Eleverna bekräftar rektorernas bild av att det inte finns några uttalade gemensamma ordningsregler. Det är olika regler för olika lärare och några av eleverna tycker att det är självklart att det är lärarna som ska bestämma vilka regler skolan ska ha. Ingen av de intervjuade eleverna säger att de har fått vara med och påverka någon typ av regler på skolan.

På Nösnergymnasiet finns ett digitalt inrapporteringssystem som, när läraren anmäler befarad kränkande behandling till rektorn, automatiskt skickar en kopia på rapporteringen till huvudmannen. Det är genom detta digitala system som rektor och huvudmannen får information om befarade kränkningar. I intervju med rektorer framkommer dock att de vet att inte alla händelser av kränkande behandling rapporteras in av lärarna i det digitala systemet. Rektorerna poängterar att lärarna ska använda systemet, men också att de vet att lärarna inte gör detta. Rektorerna säger att de inte använder sig av något annat sätt att rapportera in kränkande behandling till huvudmannen än via det digitala inrapporteringssystemet.

I intervju med lärarna framkommer att de inte alltid anmäler kränkande behandling till rektor. Detta beror enligt lärarna på flera saker. Det råder delade meningar om i vilka fall det digitala inrapporteringssystemet ska användas. Några av lärarna uppger att det digitala verktyget endast ska användas vid tillbudsrapportering med fysiska skador. Andra lärare säger att de vet att de ska använda systemet vid kränkande behandling, men att det inte alltid görs, eftersom det är svårt att avgöra vad som är en kränkning.

I intervju med eleverna framkommer att de flesta känner sig trygga och respektfullt bemötta av lärarna på Nösnäsgymnasiet. Eleverna säger också att det råder ett tillåtande och gott klimat elever emellan. Dock uppger eleverna att det finns ett fåtal lärare som uttrycker sig kränkande och enligt elevernas upplevelser agerar kränkande. I vissa av fallen har eleverna valt att prata med andra lärare om det för att få till stånd en förändring. I andra fall har rektor kontaktats direkt. Trots elevernas upplevelse av att ha blivit kränkta har det enligt eleverna i vissa fall inte lett till någon förändring. I de fall rektor har kontaktats har vissa förändringar skett. Men i inget av fallen som eleverna berättar om har lärarnas beteende eller situationerna förändrats bestående, säger eleverna. En rektor bekräftar att han har kännedom om några av de situationer som eleverna nämner, men inte alla. Detta trots att eleverna har valt att prata med en eller flera lärare om att de känner sig kränkta då lärare har agerat olämpligt. Enligt rektorn har elever i vissa fall uppmanats att själva fylla i sina upplevelser i det digitala systemet om händelsen/kränkningen trots att de saknar inloggning till systemet. Rektorn säger i intervjun med Skolinspektionen att eleverna kan fylla i inrapporteringssystemet tillsammans med en lärare. Vid intervju med rektor framkommer också att det kan finnas en kultur där lärarna inte anmäler händelser till rektor då en kollega befaras ha kränkt en elev.

Elevhälsan bekräftar elevernas bild av att det finns lärare som kränker elever och ger flera exempel på detta. I dessa fall har representanter för elevhälsan gått med eleven till rektor för att berätta om händelsen.

Enheterna på Nösnäsgymnasiet har en gemensam likabehandlingsplan tillika plan mot kränkande behandling som benämns "likabehandlingsplan för Nösnäsgymnasiet". Planen är en del i en större elevhälsoplan som omfattar nio delar. För att ta reda på hur eleverna trivs och om de känner sig trygga använder sig skolan av olika kartläggningsmetoder och verktyg såsom mentorsträffar, GR-enkäten och en egen kartläggning. I planen anges att kränkning kan förekomma mellan "elev som kränker annan elev och en personal som kränker en elev". Det anges också att "Vid misstanke om kränkande behandling ska detta omedelbart anmälas till rektor (gäller både elever och personal)". Det framgår inte av planen vad som har framkommit i kartläggningarna annat än att det under rubriken Nulägesanalys står att det förekommer "fysiska och diskriminerande kränkningar via nätet och på sms" och att kuratorer och all per-

sonal på skolan kontinuerligt arbetar med detta. I planen mot kränkande behandling för Nösnäsgymnasiet saknas konkreta åtgärder som är kopplade till genomförd kartläggning av vilka behov som finns på skolan för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Planen gäller Nösnäsgymnasiet i sin helhet och de fyra enheternas särskilda behov går inte att utläsa av planen. Det saknas också en redogörelse i planen för hur föregående års åtgärder har genomförts.

En rektor uppger att elevhälsan är med och upprättar planen mot kränkande behandling för Nösnäsgymnasiet. Elevhälsan säger emellertid i intervjun att planen kommer på remiss och att de får komma med synpunkter utifrån sin profession, men att de inte har varit med och skrivit planen mot kränkande behandling på 6-7 år. Elevhälsan säger vid intervjun att planen mot kränkande behandling för Nösnäsgymnasiet inte är ett aktivt dokument som används. Elevhälsan uppger dock att de agerar vid befarade kränkningar, men att agerandet inte strikt följer planen. Flera av eleverna känner inte till att det finns en plan mot kränkande behandling. Några elever vet att den finns men säger att de aldrig har sett den och tror inte heller att den används.

Utredningen visar att Nösnäsgymnasiets plan mot kränkande behandling inte anger vilka konkreta åtgärder som, utifrån en kartläggning, ska genomföras eller påbörjas innevarande år för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Planen innehåller inte heller en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts. Utredningen visar också att det på Nösnäsgymnasiet inte vidtas tillräckliga åtgärder för att förebygga och förhindra att eleverna utsätts för kränkande behandling. Trots att eleverna i intervjuerna säger att de upplever sin skolmiljö som trygg ser inte Skolinspektionen mindre allvarligt på att det förekommer flera uppgifter om att lärare kränker elever. Det är enligt skollagen förbjudet för personalen att utsätta en elev för kränkande behandling. Utredningen visar också att lärare inte alltid använder inrapporteringsystemet när elever anser sig utsatta för kränkande behandling vilket medför att lärarna då inte anmäler detta till rektor. Eftersom förutsättningen för att huvudmannen ska få kännedom om att en elev anser sig utsatt för kränkande behandling är att inrapporteringsystemet används av lärarna innebär det i sin tur att rektorn brister i sin anmälan till huvudmannen. Huvudmannen och skolan behöver vidta kraftfulla åtgärder för att förbättra arbetet mot kränkande behandling och se till att ingen elev kränks av personal. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att omgående avhjälpa bristerna.

Författning

5 kap. 3 och 5 §§ skollagen

6 kap. 6-10 §§ skollagen

Särskilt stöd**Bedömning**

Stenungsunds kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Särskilt stöd ska ges i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.
- Rektorn ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds.
- Åtgärdsprogrammen ska ange vilka behoven av särskilt stöd är.
- Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd ska rektor besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Motivering

Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

På Nösnäsgymnasiet uppger elever, lärare och rektorer att särskilt stöd ges framförallt som extra stödlektioner, i "ämnesstugor" och i form av strukturstöd. Det finns även speciallärare som eleverna i vissa fall undervisas av. Nösnäsgymnasiet har vid tiden för tillsynen inte någon specialpedagog som är i tjänst, den nya specialpedagogen kommer i oktober. En rektor uppger vid intervjun att det inte har funnits någon specialpedagog "ordentligt anställd" på 1,5 år. Detta gör enligt rektor att det har blivit långa väntetider, upp till flera månader, för de elever som behöver utredas av specialpedagog. Det är även

långa väntetider, för elever som behöver utredas av logoped för misstänkt dyslexi eftersom det är specialpedagogen som remitterar till logopen.

I intervju med lärarna bekräftas rektors bild av att det är väntetid för vissa utredningar för elever som eventuellt är i behov av särskilt stöd. Det finns därför enligt lärarna även dröjsmål i att ge eleverna särskilt stöd. De säger även att möjligheten för eleven att få särskilt stöd varierar beroende på hur medvetna eleven och föräldrarna är om rätten till stöd och hur aktivt de därmed agerar för elevens rätt. Lärarna säger också att de skriver åtgärdsprogram utan att det har gjorts någon utredning. Det finns enligt lärarna elever som lärarna bedömer skulle behöva särskilt stöd men som inte har blivit utredda. Det finns även elever som "inte tar emot det särskilda stöd som de får", även om de enligt lärarna "har godkänt åtgärdsprogrammet". I intervju med rektor bekräftas att åtgärdsprogram kan ha skrivits för vissa elever utan föregående utredning. Enligt lärarna beror bristen på utredningar och särskilt stöd på att skolan under lång tid har saknat specialpedagogisk kompetens, samt att organisationen kring elever i behov av särskilt stöd är oklar.

I intervju med elevhälsoteamet framkommer att de tekniska hjälpmedel som eleverna behöver som stöd inte alltid finns. Elevhälsoteamet uppger också att stödet till eleverna försämras vid sjukskrivningar hos lärarna. Eleverna bekräftar elevhälsoteamets bild att det särskilda stödet är personbundet. Enligt eleverna kan stödet upphöra när en lärare slutar. Elever säger också att trots att det finns risk att de inte når de kunskapskrav som minst ska uppnås är den enda extra anpassning som erbjuds att gå till någon av de "stödugor" som finns. Trots att eleven inte når de kunskapskrav som minst ska uppnås kvarstår stödugorna som det enda stöd som erbjuds, säger de. Inget annat stöd eller särskilt stöd erbjuds enligt eleverna.

Det framkommer också vid intervjuer med rektorerna att rektor inte alltid fattar beslut om att upprätta åtgärdsprogram eller att inte upprätta ett åtgärdsprogram efter avslutad utredning om särskilt stöd. Själva utredningen görs enligt rektorerna vid elevhälsoteamsmötet och kompletteras eventuellt av andra utredningar som gjorts. På mötet diskuteras vad som inte fungerar och varför det inte fungerar. Om det vid detta möte fattas beslut om att fortsätta med extra anpassningar och inte med särskilt stöd fattas det dock inget beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram.

De åtgärdsprogram som Skolinspektionen har tagit del av inför och efter tillsynen är sådana åtgärdsprogram där rektor bedömer att behovet av särskilt stöd kvarstår även efter lagändringen den 1 juli 2014. I åtgärdsprogrammen framgår inte elevens behov. Istället för elevens behov anges text "elevens lärandesituation samt pedagogisk utredning".

Utredningen visar att det finns elever vid Nösnäsgymnasiet som inte får särskilt stöd i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till eftersom åtgärdsprogram upprättas och åtgärder sätts in utan att det föregås av en utredning som klarlägger elevens behov. Detta gör att det inte kan säkerställas att eleven verkligen får det särskilda stöd den behöver och att det ges i rätt omfattning. Utredningen visar vidare att det finns elever vars behov av särskilt stöd inte utreds skyndsamt eftersom det tar alltför lång tid – upp till flera månader – att få till stånd en specialpedagogisk utredning eller en läs- och skrivutredning av logoped. Vidare visar utredningen att det av åtgärdsprogrammen inte framgår vilka elevens behov är. Skolinspektionen vill påpeka att syftet med att utreda och nedteckna elevens behov är att ge skolan ett tillräckligt underlag för att förstå varför eleven har svårigheter i skolsituationen och vilka stödinsatser som skolan behöver sätta in. I det praktiska arbetet fungerar åtgärdsprogrammet som ett stöd vid planeringen och genomförandet av den pedagogiska verksamheten kring eleven. Samtidigt är det en skriftlig bekräftelse på elevens behov av särskilt stöd samt vilka åtgärder som ska vidtas. Utredningen visar också att rektorn inte alltid fattar beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram då ett åtgärdsprogram inte upprättas efter det att en utredning om särskilt stöd gjorts. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 8–9 §§ skollagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Stenungsunds kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Lärarnas bedömning och betygssättning av elevernas kunskaper ska ske i enlighet med författningarna.
- Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.
- De bestämmelser som gäller om rättelse av betyg och om ändring av uppenbart oriktiga betyg ska följas.

Motivering

Enligt skollagen ska betyg beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Enligt gymnasieförordningen ska det för varje ämne finnas en ämnesplan. Av ämnesplanen ska bland annat kunskapskraven för varje kurs framgå.

Kunskapskrav ska finnas för betygen A-E. Kraven för betygen A, C och E ska precisera vilka kunskaper som krävs för respektive betyg. Kunskapskravet för betyget D innebär att kraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda. Kravet för betyget B innebär att även kraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda. Vidare anges i gymnasieförordningen när lärarna i gymnasieskolan i vissa fall ska och i andra fall bör använda sig av nationella prov inför betygssättningen. Enligt läroplanen uttrycker betyget i vilken utsträckning den enskilda eleven har uppfyllt de nationella kunskapskrav som finns för varje kurs respektive målen för gymnasiearbetet. Läraren ska enligt läroplanen vid betygssättningen dels utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskrav som finns för respektive kurs dels allsidigt utvärdera varje elevs kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven. Rektorn ska enligt skollagen se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Enligt gymnasieförordningen ska beslut om betyg dokumenteras i en betygskatalog. Den eller de som beslutar om ett betyg ska, enligt Skolverkets föreskrifter om betygskatalog, datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med sin egenhändiga signatur. Bestämmelser om rättelser av betyg och om ändring av uppenbart oriktiga betyg finns i skollagen. Rättelser och ändringar ska anges i betygskatalogen. Om ett betyg rättas eller ändras ska såväl det gamla som det nya betyget framgå. Rättelser och ändringar ska dateras och signeras i enlighet med Skolverkets föreskrifter om betygskatalog. Det ska framgå av betygskatalogen om det är en rättelse eller ändring som är beslutad.

Det framkommer i intervjuerna med eleverna att lärarnas bedömning och betygssättning av elevernas kunskaper vid Nösnergymnasiet varierar mellan lärarna. Det finns lärare som fyller i matriser eller på annat sätt tydligt redogör för grunderna för de betyg som sätts för eleverna. Eleverna uppger dock att några av lärarna endast använder proven vid bedömningen av elevernas kunskaper. Eleverna ger exempel på att lärare sätter betyg på varje prov eleverna genomför, dessa provbetyg läggs samman och ger eleven ett kursbetyg som utgörs av ett genomsnitt av provbetygen. Ett annat exempel är att det finns lärare som sätter ett visst antal poäng på varje prov som ges under kursen. Poängen räknas sedan samman och omvandlas till ett kursbetyg. I detta fall säger eleverna att läraren "inte går efter kunskapskraven". Eleverna säger också att de i detta fall inte har "någon aning om vad läraren mäter" och att de inte förstår hur kursbetyget kopplas till kunskapskraven som utgör grunden för betygssättningen. De får ingen information av läraren om detta. Enligt eleverna gör de genomsnittliga och sammanräknade systemen samt avsaknaden av koppling till kunskapskraven att det blir svårt för eleverna att förstå vilken eller vilka förmåga/ förmågor som bedömts och vilken eller vilka förmåga/förmågor de behöver förbättra för att därigenom förbättra sina betyg. Enligt eleverna

finns det även lärare som väger in personliga omdömen om eleverna i sin betygssättning vilket de upplever som "orättvist" både för de som blir favoriserade och för de som inte blir det.

Flertalet av de lärare som Skolinspektionen intervjuat uppger att de har ett klart och tydligt system för hur betyg ska sättas i förhållande till kunskapskraven. Dock bekräftar lärarna elevernas bild av att det finns stora brister hos några lärare på Nösnäsgymnasiet vid betygssättningen. Exempel på detta är att det finns lärare som inte använder all tillgänglig information om elevernas kunskaper vid bedömning av elevens kunskaper utan bara använder proven vid betygssättningen. Lärarna bekräftar även elevernas bild av att det finns lärare som sätter poäng på prov och säger också att poängbedömningen saknar koppling till aktuella kunskapskrav. Det händer även i enstaka fall att elever har blivit bedömda med betygsliknande omdömen efter det förra betygssystemet enligt lärarna. I intervjun med lärarna framkommer också att det sker ett utvecklingsarbete på skolan kring betyg och bedömning. Lärarna säger dock att de kollegor som inte sätter betyg i enlighet med kunskapskraven inte alltid tar till sig det som diskuteras på mötena om betyg och bedömning och i vissa fall uteblir dessa lärare helt från de forum där betyg och bedömning ska diskuteras. Lärarna säger också att de saknar en tydlighet från rektors sida i förhållande till de lärare som är i behov av fortbildning kring betyg och bedömning. Lärarna uttrycker att "de som gör fel får fortsätta, ingen gör något". Lärarna uppger också att det inte alltid har något systematiskt organiserat samtal med eleverna kring hur värdeorden i kunskapskraven ska tolkas eller hur uppföljning av elevernas resultat ska gå till. Lärarnas olika sätt att tolka hur betyg ska sättas leder enligt lärarna till problem med sambedömning eftersom de säger att de inte är kompatibla i sitt arbete och i sitt sätt att använda och tolka kunskapskraven. Lärarna anser att de behöver bli mer samspelade i sitt sätt att bedöma eftersom sambedömning leder till mer likvärdiga bedömningar.

Rektorerna uppger att de inte har fått till sig några signaler om att eleverna inte får rättvisa betyg. Rektorerna säger också att de saknar möjlighet att följa upp betygssättningen och hur betyg sätts i förhållande till bland annat nationella prov. Varför rektorerna upplever sig sakna möjlighet till detta sägs emellertid inte. Enligt rektorerna kommer förhoppningsvis ett tekniskt system som underlättar uppföljning av betygssättningen att köpas in. En av rektorerna uppger dock att det finns anledning att följa upp betygssättningen vid skolan. Rektorn uppger att det till exempel finns lärare som lägger allt för stor vikt vid resultaten på de nationella ämnesproven. En annan rektor upplever också att det finns brister vid betygssättningen och säger att det har framförts synpunkter från elever angående detta. För att komma till rätta med bristerna i bedömning och betygssättning har rektorn försökt organisera verksamheten så att lärarna ska

lära av varandra. Rektorerna känner inte igen att lärarna skulle ta hänsyn till vad de tycker om elevernas personlighet vid betygssättningen.

I skolans betygskatalog som Skolinspektionen har tagit del av framgår att betyg som ändrats/rättats i betygskatalogen saknar uppgift om huruvida det är en rättelse eller ändring som är beslutad. Förändringen är dock signerad och daterad.

Utredningen visar att lärarnas bedömning och betygssättning av elevernas kunskaper inte sker i enlighet med författningarna. Det finns lärare som vid betygssättningen inte utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och gör en allsidig utvärdering av dessa kunskaper eftersom det finns lärare som endast använder prov för att bedöma kvalitén på elevernas kunskaper. Att i bedömningen endast utgå från prov stämmer inte överens med kravet på en allsidig bedömning och inte heller att läraren ska använda sig av varierande bedömningsformer. En elev måste få tillfälle att visa sina kunskaper på olika sätt. Det betyg som sätts ska spegla den kvalitet som eleven har på sitt kunnande vid avslutad kurs. Det finns också lärare som inte på ett tillräckligt tydligt sätt kopplar elevernas kunskaper vid bedömning och betygssättning till kunskapskraven som ska utgöra grunden för betygen. Läraren ska inför betygssättningen jämföra elevernas kunskaper med de krav som anges i kunskapskraven. Att göra detta är en förutsättning för att eleven ska veta inom vilken del av ett kunskapskrav och på vilket sätt de behöver utvecklas för att nå högre betyg. Med stöd i det totala betygsunderlaget ska läraren avgöra om elevens kunskaper, i förhållande till respektive del av kunskapskraven, motsvarar kravet för betyget A, C eller E. För att det för läraren ska vara möjligt att bedöma om eleven når kunskapskrav D eller B behöver läraren ha underlag för att bedöma och ha tagit ställning till om eleven har uppfyllt kunskapskravet i sin helhet eller till övervägande del. Utredningen visar också att rektor inte följer upp lärarnas betygssättning och därmed inte kan säkerställa att den sker enligt författningarna. Utredningen visar vidare att bestämmelser om rättelse av betyg och ändring av uppenbart oriktiga betyg inte följs. Där en förändring av ett betyg skett i betygskatalogen framgår det inte om det är en ändring eller rättelse av betyget som är beslutad. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 14 § och 19 och 20 §§ skollagen

1 kap. 4 § och 8 kap. 2-3 §§ gymnasieförordningen

Lgy 11 2.5 Bedömning och betyg

7 och 15 §§ Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123)

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Stenungsunds kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska ta ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever.
- Rektorn ska ta ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat.

Motivering

Enligt skollagen ansvarar rektorn för att det på skolenhetsnivå genomförs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras

Enligt de verksamhetsredogörelser skolan tillsänt Skolinspektionen inför tillsynen sker det systematiska kvalitetsarbetet på "organisationsnivå, program- och arbetslagsnivå, ämnes- och kursnivå samt på individnivå. Underlag till verksamhetsplanen hämtas in från medarbetarenkät, gemensam enkät för GR¹, planering och utvärdering i respektive program och arbetslag, arbetsmiljögrupp och projektet plug-in. Skolans verksamhetsmål och inriktningsmål (anges i Nösnäsgymnasiets verksamhetsredogörelse) följs upp vid del- och helårsbokslut." Skolinspektionen har också inför tillsynen fått tillgång till sammanställningar och utvärderingar av resultaten på nationella ämnesprov och kursbetyg i ämnena matematik och svenska. Dessa sammanställningar är inte kopplade till klass, program eller skolenhet utan avser hela Nösnäsgymnasiet. Enligt rektorerna finns det inga motsvarigheter till sammanställningar eller utvärderingar för något annat ämne, klass, program eller skolenhet.

¹ GR är Göteborgsregionens kommunalförbund och är en samarbetsorganisation för 13 kommuner i Västsverige som bland annat ger ut en gemensam enkät inom skolområdet.

Av intervjuer med elever framgår att inte alla lärarna låter eleverna genomföra utvärderingar av undervisningen trots att det av verksamhetsredogörelsen framgår att varje kurs ska utvärderas. En av de intervjuade rektorerna bekräftar också att det under flera år varit ett problem att inte alla lärare lämnar in sina kursutvärderingar till skolledningen.

Enligt lärarna genomförs utvärderingar såväl i ämneslag som i arbetslag. Lärarna uppger också att eleverna får utvärdera undervisningen. Lärarna uppger emellertid att det inte görs någon form av sammanställning av elevernas resultat. Det finns därför ingen kunskap bland lärarna till exempel om elevernas sammanlagda resultat eller om skillnader i resultat mellan kvinnor och män. Endast den del av skolan som är knuten till Teknikcollege har utvärderat verksamheten ur ett genusperspektiv men då ur perspektivet andelen kvinnliga deltagare i utbildningen. Det förekommer också att lärare på eget initiativ utvärderar den egna verksamheten. Ett exempel på detta är en utvärdering av undervisningen i kursen Religion 1 som Skolinspektionen får ta del av vid tillsynen.

Enligt en av de intervjuade rektorerna förekommer systematiskt kvalitetsarbete vid Nösnergymnasiet även om det inte är dokumenterat. Enligt rektorn bygger det systematiska kvalitetsarbetet inte på sammanställningar av elevernas resultat eller analyser av dessa. Kvalitetsarbetet bygger i stället i huvudsak på resultatet av de utvärderingar av undervisningen som görs av eleverna och lärarna. Utifrån det systematiska kvalitetsarbete som rektorn genomför skriver rektorn emellertid en kvalitetsredovisning för sig själv. Rektorns arbetslag får en "lightvariant" av denna. Enligt rektorn efterfrågar dock inte huvudmannen någon form av kvalitetsredovisning.

Rektorn med ansvar för lärlingsutbildning uppger att det hela tiden sker uppföljningar av verksamheten, inte minst under besöken på de arbetsplatser skolan engagerar. "Allt dokumenteras, men sammanställningarna är kanske inte gjorda. Sedan kravet på kvalitetsredovisning försvann har vi kanske inte längre sammanställt arbetet", säger rektorn. Kvalitetsarbetet som sådant sker dock enligt rektorn inom ramen för arbetslagen.

En annan av rektorerna menar att det inte finns något systematiskt kvalitetsarbete kopplat till de enskilda skolenheterna. Istället framhåller rektorn att Nösnergymnasiet har en utvärderingsdag i juni varje år, där verksamheten utvärderas i arbetslag och ämneslag. Vid dessa tillfällen utvärderar man också hur man arbetat i förhållande till examensmålen och detta är enligt rektorn dokumenterat. Enligt den fjärde rektorn får eleverna rutinmässigt utvärdera undervisningen i samband med att respektive kurs avslutas. Det är även enligt denna rektor endast på basis av dessa elevutvärderingar som kvalitetsarbetet vid Nösnergymnasiet genomförs.

Utredningen visar sammantaget att såväl Nösnäsgymnasiet som en helhet som de fyra skolenheterna var för sig saknar ett systematiskt kvalitetsarbete som tar sin utgångspunkt i kunskap om och analys av resultaten. De utvärderingar som genomförts inom ramen för klasser, arbetslag och ämneslag samt de uppföljningar som genomförts i samband med arbetsplatsbesök har till delar dokumenterats. Det finns dock ingen dokumenterad sammanställning som analyserar resultaten, eller som beskriver vilka insatser skolan eller de fyra skolenheterna behöver vidta för att utvecklas och nå längre i sitt arbete. Det saknas därmed uppföljning, utvärdering och åtgärder för utveckling av utbildningen. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 4–6 §§ skollagen

Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar

Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Bedömning

Stenungsunds kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Ledningsstruktur och organisering av utbildningen.

- Rektorn ska besluta om sin enhets inre organisation och i övrigt fatta de beslut som följer av författningarna.

Motivering

I skollagen anges det att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektor ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter elevernas olika förutsättningar och behov samt fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i skollagen eller andra författningar.

Nösnäsgymnasiet i Stenungsund är enligt huvudmannen uppdelad i fyra skolenheter, Nösnäsgymnasiet 1–4, var och en under ledning av en rektor. Vid tiden för tillsynen var rektorstjänsten vid Nösnäsgymnasiet 2 vakant varför de program som ingår i denna enhet tillfälligt fördelats på övriga rektorer. Undantaget är lärlingsutbildningen vilken under en kort period ledes av en tidigare, numera pensionerad, rektor.

Med anledning av Nösnäsgymnasiets uppdelning i fyra skolenheter organiserades tillsynen så att rektorer, lärare och elever intervjuades enhetsvis. Elevhäl-

san som resurs ligger organisationsmässigt över samtliga skolenheter. Elevhälsan intervjuades därför som en helhet.

Av intervjuer med elever ur de olika enheterna framgår att eleverna är ovetande om att Nösnäsgymnasiet är uppdelad på fyra olika skolenheter och vilken enhet de själva tillhör. I stället uppger eleverna vid en av elevintervjuerna att de uppfattar Nösnäsgymnasiet som en skola och att den inte är uppdelad på något sätt. Vid en annan elevintervju uppger eleverna att Nösnäsgymnasiet är en ganska uppdelad skola. "Men vi läser lite med elever från andra program med annan rektor också." I ytterligare en elevintervju är det ingen av eleverna som hört talas om att de skulle gå vid en specifik enhet vid skolan. Eleverna vid den fjärde elevintervjun vet inte heller att Nösnäsgymnasiet är uppdelad på fyra skolenheter. De upplever att Nösnäsgymnasiet är en skola som har flera "smårektorer". De flesta intervjuade elever vet vem som är deras rektor men det finns också elever som inte vet detta.

Av intervjuerna med lärarna framgår att även dessa uppfattar Nösnäsgymnasiet som en skola med fyra rektorer även om de vet att skolan nyligen delats upp i fyra enheter. Enligt de intervjuade lärarna gjordes denna uppdelning inför innevarande läsår. En av de intervjuade lärarna menar dock att skolan även tidigare varit uppdelad på de olika rektorerna. Flertalet lärare undervisar på mer än en enhet och det finns lärare som undervisar på samtliga enheter. Lärarna ger emellertid uttryck för att det är oklart vilken av rektorerna som har mandat att fatta beslut i olika frågor och som exempel nämns lärarnas tjänstgöringar. En lärare uppger sig vid terminens början haft en tjänstgöring där det "plötsligt kom ett extra uppdrag utan att min rektor visste om det". En annan fråga där lärare upplevt oklarheter har handlat om antagning. "Det är oklart vilken rektor som bestämmer om vilka elever som ska komma in på dispens utan att vara behöriga", säger en lärare vid intervjun. Enligt läraren visade det sig att det var rektorn för skolenheten Nösnäsgymnasiet 1 som beslutat om detta för elever som skulle tillhöra andra skolenheter. Detta medförde enligt läraren att information om elevens behov av stöd och därmed organisationen av undervisningen i klassen "hamnade mellan stolarna".

Av intervju med representanter för elevhälsan framgår att dessa upplever organisationen som mycket splittrad. I elevhälsoteamet finns fyra studie- och yrkesvägledare, fyra skolsköterskor samt tre kuratorer. På grund av att de olika personernas tjänster varierar i omfattning är det enligt elevhälsan omöjligt att skapa mindre team som arbetar bara mot en skolenhet. I stället arbetar man utifrån olika sammansatta team beroende på aktuellt behov. Skolans olika program är uppdelade på personerna, men enligt intervjun är det "svårt att synkronisera arbetet mot en rektor och det går inte att hänga med när rektorerna byter program och enheter".

Av intervjun med den samlade skolledningen, det vill säga rektorerna samt gymnasiechefen, framgår att skolan är inne i en pågående process där målsättningen är att de fyra skolenheterna ska stå fria från varandra. En anledning till att dela upp skolan på olika skolenheter har bland annat varit att ge rektorerna en större kontroll över ekonomin. Vid tiden för Skolinspektionens tillsyn har skolenheterna emellertid inte fullt ut egna budgetar, enligt rektorerna. En annan anledning till att dela upp skolan på skolenheter var att göra det mer möjligt för rektorerna att ta ett eget ansvar för skolenheternas utveckling.

Ett steg i utvecklingen mot skolenheter var att rapportera till Statistiska centralbyrån att Nösnäsgymnasiet är fyra olika skolenheter, något som gjordes hösten 2013. Ett enligt rektorerna mer formellt steg togs när skolenheterna namngavs till Nösnäsgymnasiet 1, Nösnäsgymnasiet 2 o.s.v. Fördelningen av de olika programmen på enheterna uppger skolledningen att man har som avsikt att se över inför varje läsår och man har också gjort justeringar där program bytt enhet inför innevarande läsår.

Rektorerna uppger vid intervjun att de tycker att skolenheterna lever upp till de krav som ställs i författningarna, men fortfarande inte utifrån de förväntningar som finns från huvudmannens sida. Enligt rektorerna kan de inte ta fullt ansvar för ekonomin på respektive skolenhet då vissa frågor och system är övergripande. Nösnäsgymnasiet får en gemensam budget av huvudmannen. Denna budget fördelas av gymnasiechefen på enheterna utan någon koppling till eleverna i form av "elevpeng". Enligt rektorerna är det en budget som baseras på en "elevpeng" som skulle behövas för att de skulle kunna nå en autonomi.

Enligt rektorerna har det hittills inte uppstått några problem i de frågor de inte kan ta självständiga beslut såsom gruppindelningar och schemaläggning. Rektorerna uppger vidare att man inte kan förvänta sig att de ska kunna vara lika självständiga rektorer inom sina skolenheter som kommunens grundskolerektorer är.

Av Nösnäsgymnasiets webbplats framgår inget annat än att Nösnäsgymnasiet skulle vara en skola/skolenhet. Det finns ingen information om att skolan består av fyra skolenheter. Det finns heller ingen information om vad det innebär att skolan är uppdelad på skolenheter. Istället framhålls för eleverna att "Nösnäsgymnasiet är en skola med stort utbildningsutbud, många möjligheter, kompetens och engagemang. Vi har som målsättning att du som elev skall känna dig trygg på vår skola och få en utbildning som ger dig en bra start för framtiden." Endast på webbplatsens kontaktsida för Nösnäsgymnasiets skolledning framgår det att rektorerna har ansvar för olika program.

På Nösnäsgymnasiets webbplats finns också ett antal dokument som eleverna kan ladda hem. Som exempel kan nämnas "Ordningsregler", "Elevhälsoplan",

"Handlingsplan – kränkande behandling" samt "Information om Nösnäsgymnasiet". Gemensamt för dessa dokument är att de gäller för hela Nösnäsgymnasiet och de tar inte hänsyn till att Nösnäsgymnasiet består av fyra olika skolenheter. Endast ett av dokumenten på webbplatsen antyder att skolan består av olika skolenheter, nämligen dokumentet "Värdegrund för Nösnäsgymnasiet" vilket visar sig omfatta endast Nösnäsgymnasiet 3. Nösnäsgymnasiet har inför Skolinspektionens tillsyn tillhandahållit fyra verksamhetsredogörelser vilka till sitt innehåll är i stort sett identiska.

Utredningen visar sammanfattningsvis att Nösnäsgymnasiet inte är organiserad som fyra skolenheter utan i allt väsentligt som en skolenhet som vid tillfället för tillsynen enligt sin organisation har fyra rektorer. Enligt skollagen kan en skolenhet bara ha en rektor. Den uppdelning huvudmannen gjort av skolan på fyra skolenheter har inte genomförts konsekvent så att rektorerna kan besluta om sin enhets inre organisation och i övrigt fatta de beslut och ta det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i skollagen eller andra författningar. Rektorerna är beroende av varandra eftersom de måste fatta gemensamma beslut i flera frågor, såsom schema och gruppstorlekar. Ovan i detta beslut konstaterar Skolinspektionen också att rektorerna inte tar det ansvar som skollagen ålägger rektor. Ordningsregler och plan mot kränkande behandling är gemensam för hela Nösnäsgymnasiet och utgår inte från behoven på varje skolenhet. Respektive rektor bedriver inte heller ett kvalitetsarbete på sin skolenhet som utgår ifrån enhetens resultat och utvecklingsbehov. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 9–10 §§ skollagen

Omfattning, innehåll och resurstillgång

Bedömning

Stenungsunds kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning, innehåll och resurstillgång.

- Alla individuella studieplaner uppfyller inte författningarnas krav.

Motivering

Enligt skollagen ska det för varje elev upprättas en individuell studieplan. Enligt gymnasieförordningen ska elevens individuella studieplan, när det är aktuellt, innehålla uppgifter bland annat om eleven följer ett fullständigt eller utökat program samt om vilka kurser som ingår i elevens fullständiga program och, om eleven följer ett utökat program, vilka kurser som ligger utanför det fullständiga programmet.

Vid tillsynen granskade Skolinspektionen ett antal individuella studieplaner från varje program. Tillsynen visar att samtliga elever har en individuell studieplan. Av studieplanerna framgår vilken studieväg eleven går på, vilka val av kurser eleven gjort och om eleven följer ett fullständigt eller utökat program. Granskningen visar emellertid att det finns åtskilliga studieplaner som omfattar mer än 2 500 poäng men som saknar uppgifter om vilka kurser som ligger utanför det fullständiga programmet. Av dessa studieplaner framgår inte heller att eleven följer ett utökat program.

Utredningen visar att Nösnäsgymnasiets individuella studieplaner inte innehåller uppgifter om vilka kurser som ligger utanför det fullständiga programmet i de fall eleven följer ett utökat program. Utredningen visar också att det inte framgår att eleven följer ett utökat program i de fall de individuella studieplanerna omfattar mer än 2 500 poäng. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

16 kap. 25 § skollagen

1 kap. 7 § gymnasieförordningen

I ärendets slutliga handläggning har utredare Charlotte Limberg, undervisningsråd Elisabeth Fogelberg och undervisningsråd Sven-Olof Lundin deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson
Beslutsfattare

Kjell Ahlgren
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.